

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
11 Aprile st. v.
23 Aprile st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 15.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Colibă și palat.

— Novelă. —

(Urmare.)

— Pentru că și acela te iubește?
— Ba. Dar pentru că eu nu iubesc pe nimene.
— Îndeșert vrei să-ți ascunzi taina. Știu că iubești. Nu poți să nu iubești. Ești frumoasă, și precum ved, ai o inimă cultă.

— Nu știu, decă sunt vrednică de acésta numire. E drept, că decând te-ai dus dta de acasă cu fratele meu, eu am crescut așa dicând în casa dvostre. Mama dtale, iubita noastră boerésă, me are 'n drag, m'a învățat multe bune și frumoșe. Dumnețeu să-i respălătescă pentru atâte bunelăți!

— Așa dară mama a fost crescătorea dtale! E bine, eu voiu continuă ceea ce a început dēnsa. La noi și la dvostre acasă îți voiu vorbi despre călătoria noastră.

— Te voiu ascultă totdeuna cu plăcere și cu mulțămită.

— Până ce 'ntr'o dī voiu aduce pe mândrul Fēt-Frumos și vom peți pé Ilēna Cosinzana. Și aturci vom întinde o muntă mare, o veselie de care n'a mai fost. Eu voiu începe jocul cu mirésa.

— Atunci va trebui să fii dta mirele, pentru că la noi mirele începe jocul cu mirésa.

— Cine n'ar fi bucuros mirele unei dīne?! Dar tērgul stă din doi. Însēdar așa voi eu, fără dta. Iēr dta nu poți să voiești, căci ai dīs că nu iubești pe nimene.

— Din feciorii din popor.

— Dar pe mine?

— Cine nu te-ar iubi pe dta?

Aceste cuvinte rostite cu suris drăgălaș frapară pe Leon. Șeiea, că copila glumește, dar îndreznēla ei i plăcea. Cui nu i-ar plăcē, când o fētă frumoșă chiar și din glumă i dīce, că-l iubește!?

Și fiind că gluma i plăcea, el o continuă:

— Așa dară me primești de mire?

— Nu dīc ba.

În momentul acesta musica începū să cante de nou o horă. Feciorii și fetele se 'nșirară. Iuonel ancă se apropiă ca să cēră pe Florica la joc.

Ea însă îl zări și dīse lui Leon:

— Decă vrei să-mi fii mire, să ved cum șciijocă?

— Voiu încercă numai decăt, și decă nu voiu șci bine, te rog învăț-me!

Și după aceste vorbe, o prinse de mână și o conduse în șirul jucătorilor și începură a jucă și ei hora.

Bietul Iuonel se uită la ei măhnit, dela un timp însă își luă și el o jucătore și intră și el în joc, dar cu ochii tot la Leon.

Poporul care vedū pe fiul boerului intrat în horă, se simți forte măgulit și priviă cu plăcere cum acela jocă cu veselie dearēndul cu fiii și fiicele din popor.

Ėnsuș boerul se cobori jos și se desfetă în acēsta vedere, iēr boerésa se delectă din ferestă în fiul seu mult iubit.

Toți se bucurau, numai unul se 'ntristă, Iuonel; toți erau veseli, numai dēnsul deveniă tot mai posomorit.

Leon jucă din ce în ce mai bine. Situațiunea în care se allă, îl încantă, se simțea forte vesel, fericit. Și în esaltarea sa, la o învērțitură, fură o grabnică sărutare copilei cu care jocă.

Acēsta se 'ntēplă atât de repede, încat părea că nimene n'a observat-o. Dar totuș a fost un ochiu ager, care a vedut ce s'a întēplat.

Abia își redicā buzele, ca un fulger se repeđi spre el un fecior din șirul jucătorilor. Leon nici nu-l observă, căci priviă tot la Florica. Însē tinerii de lângă el băgară de sēmă și opriră pe acela, carele, precum de sigur ați ghicit, a fost Iuonel.

Dar Iuonel tot nu se linișci, el se tot smānciă și strigă să-l lase a prepădi pe acela, care a sărutat pe drăguța lui.

La asta apoi și Leon deveni atent, și numai atunci a observat, că dēu a făcut un ce necuviincios. Dar faptul s'a întēplat. Nu s'a mai putut corege.

Voiă să se apropie de el, să-l mângāie, că totul a fost numai o glumă; dar în momentul acela boerésa spāriată strigă din ferestă lui Leon să mergă sus.

Leon, cređend, că tulburarea se va linișci și fără el, grābi să se ducă la mamă-sa.

Și acēsta fu mare greșelă.

Iuonel vedēnd, că Leon s'a depārtat așa de repede, cređū, că acela a fugit de fricā. Se 'mbārbătă dară și strigă și mai tare.

Resultatul fu, că el se 'nceieră și mai tare cu feciorii, cari în sfērșit îl bătură bine. Și decă Radu nu se punea să-i molcomescă, s'ar fi escat o bătaie generală.

Astfel, se 'nțelege, că jocul se 'nterupse și petrecerea se ciuntă, ducēndu-se toți care 'ncătrāu.

Așa trist se sfērși petrecerea poporului.

II.

Sfērșitul atât de trist al petrecerii arangiate în onōrea sosirii acasă a fiului boerului avū impresiune

neplăcută atât asupra familiei boerești, cât și asupra poporenilor.

Tuturora le părea rău, că o bucurie atât de sinceră s'a conturbat într'un mod așa neplăcut, că veselie a devenit supărare.

Mai ales simțeau părere de rău bătrânii satului, cari ca oameni procopsiți scieau cât mult bine le-a făcut familia boerescă. Cât de crud fu aceea insultată acuma! De acuma înainte de bună seamă nu va mai fi atât de darnică, nu-și va mai aduce aminte de lipsele și de bolnavii din sat. Nu deșu, căci boerăsa s'a supărat.

Dar și tinerimea eră necășită, căci i s'a stricat o bună veselie. Cine știe, când va mai pute ea să jöce cu atăta plăcere!? Boerul e puternic, döră va și opri jocul pentru totdeuna!

Nu se pöte însă negă, că tinerimea avea și alte pricine pentru supărare. Fetele, s'o spunem curat, se cam necășeau pe Leon, că dintre atâte tocmai pe Florica a distins-o cu jocul și cu — sărutarea. Ori cât de sficiose, ele totuș s'ar fi simțit fälöse, decumva „neconvinița” aceea li s'ar fi întemplat lor și nu Floricei, care — după convingerea lor — nu eră cea mai frumoșă fetă în sat. Feciorii, séu mai bine unii din acestia, pis-muiiau pe Leon, că nu ei, ci el a sărutat pe Florica.

E bine, fie din ce cauză, destul, că supărarea eră mare și generală. Deci este un ce förte natural, că bătrânii satului și începură a se gândi despre modul, cum ar trebui să tomescă ce s'a stricat.

Radu le vini întru ajutor cu un svat. El le spuse ca satul să trämیتă la boerul o deputațiune, care să ceră iertare pentru cele întemplate.

Svatul bun se și primi și îndată în demineta următore doi-spre-zece oameni bătrâni, în frunte cu judele, tatăl lui Iuonel, merse la boerul să îndeplinescă acesta îndatorire.

Boerul i primi cu îndatinata-i bunăvoință, le mulțămii pentru acest semn al alipirii și dragostei lor, și i asigură, că densus și familia lui a uitat totă neplăcere, că și în viitor i va iubi ca până atunci. Dar se uite și ei, de cumva fiul lui döră a greșit, sărutând pe sora amicului seu, pe care o cunoșcea încă de mică.

Tramișii poporului tocmai voiră să iese, plini de mulțămire, când intră Leon și le dișe, că și densus are o cerere.

— Ve rog, — continuă densus, — ca numai decât să eliberați pe Iuonel, carele se află închis. Nu el, ci eu sânt vinovat. El n'are altă vină, decât aceea că iubeșce.

— Decă voiți, — respunse judele-părinte, — se va întempla și acesta. Dar il voiu aduce să se röge de iertare.

— Nu vreu, — dișe Leon. Ar fi pré mult a-l umili într'atata. Lasă că ne vom întelni noi acuș și atunci ne vom împacă.

— Bine dișe fiul meu, — încheiă boerul. Eliberați pe Iuonel și dați-i pace!

— Fie dar așa! — dișe judele. Noi ve mulțămim încă odată pentru dragostea ce ne-ați arătat și ve rugăm să nu ne uitați nici în viitor!

— Nici odată, oameni buni! — aprobă boerul.

Si oamenii se depărtară linișciți, spunend și celor d'acasă vorba bună ce li-a trämis boerul. Așa apoi veselie cuprinse ierăș inimile și tot satul se bucură de nou.

Intr'aceste judele își eliberă fiul, și i dișe:

— Acum te du la boerul și mulțameșce fiului seu că te-a scos din temniță!

— Eu? — strigă acela restit, — nici odată! Pară-i bine, că a scăpat nebatut, că de-l apucam, il prepădiam. Dar să röge pe Dumnezeu să nu-mi mai facă

asemene rușine, că atunci unul din noi va rămâne mort.

Si după aceste vorbe, fără să aștepte dojena părintelui seu, plecă repede și se făcu nevedut.

Unde a mers Iuonel? Cine știe! Trei zile nu l'a mai vedut nimene. Numai a patra zi a sosit un fecior acasă dela pădure, carele a diș, că l'a zărit rătăcind prin codru.

Öre ce caută el p'acolo? Ce are de gând să facă? Nu cumva, în desperațiunea sa, voieșce să fie hot de codru?

Aceste întrebări și le puneau sătenii, însă nimene nu eră sigur, decă a ghicit adevărul.

— Timpul va arăta acuș, că pentru ce a fugit Iuonel la codru! — diceau ei în sfărșit, tot mai sperând, că peste o zi döue se va rentörce și el de acolo. Decă nu alt ceva, dar fömea l'a mână acasă, căci acolo nu va avé ce să mănce.

Dar așteptarea lor nu se realiză. Trecu o zi, trecu ră döue, și Iuonel nu mai vini de fel.

Nici nu va vini deșu acela, căci e dus departe, tocmai în fundul codrului; ura l'a mânăat până acolo și nu-l va rentörna decât numai resbunarea.

Dar resbunarea lui va să fie grozavă, precum merită acela, care i-a rupt flörea bucuriei, care i-a ofensat sentimentul cel mai delicat.

Oh! de s'ar întelni odată, colo 'n fundul codrului, cu acela care i-a amărit viața, cu fiul boerului, cu ce drag ș-ar stempără nebunul dor de resbunare!

Dar nici să nu-l ducă Dumnezeu acolo pe Leon, că nu va scăpă viu!

Si ietă că Leon tocmai acolo se găta. Nu pentru ca să 'ntălnescă pe Iuonel. Nici nu șciea unde se află acesta. Dar nici nu se interesă de el. Ci ca să facă o vânătoare.

Leon eră un vânător passionat. În călătorile sale prin străinătate arare ori avuse privilegiul să satisfacă acesta pasiune a sa. Venit acasă, usă dară de primul seu timp liber spre a arangia o vânătoare.

În fruntea acestei întreprinderi se puse tatăl seu. Asemene un mare vânător. Densus înștiință îndată pe amicii sei din giur, că are să țină o mare vânătoare de urși. Aceia veniră toți și se formă o societate mare.

Vesel porniră toți la codru. O mulțime de pușcași, gonaci, căni și cară încărcate cu felurite bucate și beuturi.

În ziua primă norocul nu le surise. Nici un urs nu se vedu. Dar pădurarii asigurară societatea, că în ziua următore negreșit vor avé o recompensă de ajuns.

Vânătoarea se continuă cu speranțe nöue. Însă norocul nici de asta-dată nu părea a suride. Trecu de miédădi și încă nici o pușcă nu se descărcă.

Leon eră postat la locul cel mai bun. Adeca acolo, unde nesmintit avea să trecă vr'un urs. Pădurarii cunose bine culcușul și drumul urșilor. De aceea au recomandat lui Leon să steie 'n locul acela.

Însă de asta-dată par că nici pădurarii nu ghiciră locul. Ursul nu mai viniă și Leon își perdü totă plăcerea. Hah! de ar vini unul.

Ietă-l'ai!

Abiă rostii aceste cuvinte, ietă că se ivi din o tufă un urs. Eră un exemplar uriaș. Înpăimântător! Leon tresări de bucurie.

Ursul ieșind din tufă, se opri pe cărare și privi în giur de sine. Leon întrebuintă momentul acesta. Luă pușca, ținti și descărcă un glonț tocmai în fruntea ursului.

Acela căđu la pământ. Dar se scolă ierăș. Sări repede în picioare și privi, că de unde i-a vinit lovitura?

Zărind pe Leon, cu o mugire turbată sări spre el, care descărcă în el și al doile glonț.

Dar nici acesta nu stinse viața ursului. Leon apucă

revolverul și trase două focuri după o altă. Dar acele se smintiră. Atunci ursul sări spre el. Îl îmbrânci și îl dripi la pământ.

Leon își apucă cuțitul, dar ursul îl strîngea cu atîta putere, încît nu-l putea întrebuița.

Eră o situațiune inspăimîntătoare. Fără vr'un ajutor, mórtea avea să fie sigură.

În momentul acela apărî pe cărare un flăcău din popor, cu pușca 'n mână.

Eră Ionel.

Flăcăul nu sciea ce se petrece acolo. Dar auđise mugirea cumplită. Se opri. Privi și observă o luptă desperată între un om și un urs. Dar nu cunoscî pe om. Tot ce vedea, eră că acela nu este din popor, ci un domn.

El vedî la moment pericolul mortal, în care se află domnul și sciea, că o întărđiere de câteva mominte putea să-i producă mórtea.

Nu esită dară nici un moment. Aredică pușca iute și trase un foc.

Împușcătura eră foarte periculoasă. Leon și ursul se tot mișcau. Glonțul, cât de bine țintit, putea să nimerescă tocmai pe acela, pe care voia să-l mântuiescă.

Chiar și Ionel eră în mare tremă.

Un minut el nu vedî nimic, căci fumul acoperî și pe om și pe urs. Nu putea să șcie, care din doi a fost nimerit? Ah! decă ar fi greșit!

El nu așteptă să se aședă fumul, ci alergă în fața luptei să vedă ce s'a întîmplat? Să se bucure de succesul norocos, sau să ajutore, cu cuțitul seu, decă încă nu va fi tărđiu.

Pe cînd el sosi acolo, vedî că se redică o figură din locul luptei. Eră bărbatul. Ursul zăcea mort.

Flăcăul tresări de bucurie. Așă dară el a mântuit viața unui om. Ce fericire!

Și numai apoi privi mai bine la bărbatul pe care l'a scos din ghiarele morții. Și vedîndu-l, tresări de nou.

(Va urmă.)

Iosif Vulcan.

Gânduri triste.

I.

Iernii vînturi aspre
Vor trece în curînd;
Atunci vedé-vom ieră
Pădurile 'nfrunzînd.

A sórelui zimbire
Pe flori le va trezi,
Plăcuta rîndunică
Din nou va ciripi.

Ah, numai al meu suflet
Alăt de sbuciumat,
Va rămîné ș'atuncea
Pustiu și sfărîmat.

Căci mult iubitul óspe,
Amorul pribegit.
El nu se va întórce
La cuibu-i părăsit.

II.

O lacrămi, lacrămi de amor,
Și sufletu-mi v'a fost isvor,

De mult... atunci inima mea
Cu foc nestins bătea.

Acele timpuri au sburat,
Acum e ochiul meu uscat
Și inima așă de 'ncet
Se bate 'n al meu piept.

Au ars, au ars și al meu sin
De-al așteptării du ce chin...
Încet un cîntec murmuram
Și 'n calea ei priviam.

Se duce-o ți și alta vine,
Pe cine-acum s'aștept? pe cine?
C'un nesfîrșit pustiu în piept
Remas' a mórtea s'o aștept!

M. Pompiliu.

Resbelul de 30 de ani.

— Schiță istorică. —

I.

C a u s e l e.

Istoria Reformatiunii. Neconsiderînd sectele eretice din secolii primi ai creștinătății, deja în evul međ pe timpul preputinței papale (Inocențiu III) s'au redicat sectele Valdensilor și Albigensilor în partea mēdeđenă a Franciei celei clasice (Provençe), ieră în Hollandia secta așă numită a Stingerilor cari mănecînd din stimulul de reformare a lui Arnold de Brescia, au luptat contra puterii oprimitore a papei, apērînd libertatea conșciinței. De și puterea papală și inquisițiunea sîngerósă au sufocat în sîngele sectarilor aceea tendință, dērēmîndu-le cetățile și satele, și cu tóte că papismul ș-a serbat triumful pe ruinele fumegătore: totuș sēmînta de libertate a fost aruncată și ideia nōuei direcțiuni a fost sēmnalată, cāpētînd noi apostoli în Cola de Rienzi, Schiara Colonna și Savanarola față de puterea papală.*

În secolul al XIV sistemul ierarhic al bisericii apusene cu așă putere apēsă asupra societății europene, încît contra abuzurilor ierarhice s'au revoltat bărbați celebri atît bisericesci, cât și seculari cum eră: V. Occam, P. Aliac cardinal, Gerson etc. cari au pretins reforme salutarie în cler și biserică. Mișcările de reforme, începute în Francia și Germania, au aflat resunet în Anglia, unde profesorul Ioan Vicleff jucă rolul de reformator, la început flagelînd numai abuzurile din cler și biserică, mai tărđiu însă negînd și unele dogme ale credinței; dar sinodul ținut sub regele Richard II, a declarat invēțăturile lui Vicleff contrarie bisericii, a interđis scrierea bibliei în limba națională, și a timbrat pe autor cu numirea de eretic. Dar aceste idei reformătore fure de nou susținute de I. Huss, profesor la universitatea din Praga, unde s'au lățit cu ințela fulgerului, încît s'a simțit necesitate de întervenirea papei și a împērîtului contra husitilor. De și acest bărbat a fost judecat la mórte cu rug de cătră conciliul din Constanța, totuși aderinți lui s'au apērît bărbăteșce, bătînd în mai multe rînduri oștile împērăteșce, în cît conciliul de Basel a vedut de bine a pactă cu acesti reformați.

Cu tóte că aceste heresii s'au escat din lipsa reformelor bisericesci, totuși partida papală a nisuit să impedece ori ce tendință de reforme în biserică. Nici nisuințele conciliului de Constanța în acesta privință nu au avut nici un rezultat, și așă reformele s'au amēnat

* Cant Daesar ev. međ. Weber. Pütz.

pe un timp nedeterminat, luându-se dela ordinea d'ile/ această cestiune delicată până la începutul evului nou, cand apoi a erupt cu o putere și mai mare.

Starea de lucruri din evul meș a trecut ca moștenire și la evul nou. Simțul religios, care a fost vehiculul multor fapte mari în evul meș, în evul nou a pierdut mult din însemnătatea sa, și în urma unor abuzuri a degenerat la irreligiositate. Preoțimea uitând de înalta sa chemare, deveni ignorantă, avară și ambițioasă; disciplina monachilor ajunse cu totul laxă; cavalerii evului meș se făcură jefuitori de drumuri, burgesimea se află sfășiată în partide, prelații bisericești priviau cu ochi invidioși puterea crescândă a Curiei papale, uriau din suflet pe călugării resfățați de cătră papi. Va să d'ică, nemulțămirea eră atât de generală, încât nici o clasă a societății nu eră liniștită. La aceste mai vine a se adauge, că o mulțime de scriitori insistau mereu pentru reforme. Între ei Geiler a exclamat astfel: De cumva papa și împăratul nu vreu să acorde reforme, însuși Ddeu va trămite un reformator*. Situațiunea a devenit și mai gravă prin conduita unor papi lascivi cum a fost Alesandru VI (Borgia), carele a fost un monstru al fără-de-legilor,* și cum a fost Leo X resipitorul, a cărui devisă eră „tôte sunt iertate ce ne plac* și despre care Cantu Caesar forte bine a observat, că „a devenit mare tērându-se ca vulpea, a domnit ca un leu, și a sfērșit ca un căne**. Amărăciunea s'a mai înveninat și prin disputele dintre școlile clasice și școlastice. Terenul a fost dară pretotindene subminat și preparat pentru e străformare politică, poma cōptă trebuia să cadă; reformațiunea a fost lupta lumei civile, cu lumea clericală.

În astfel de impregiurări favoritoare se ivi Martin Luther, un învățat monach augustinian, ca reformator în Germănia, și iubileul publicat de Leo X chiar i-a servit ca bun pretest pentru flagelarea abuzurilor, și când predicile lui nu au folosit nimica, a afișat pe fruntarul bisericei din Wartburg cele 95 puncte după datina de atunci. Acum s'a început o dispută aprigă între augustiniani și dominicani, care a alarmat totă opiniunea publică. Silințele de complanare nu au avut nici un rezultat; asemenea nici bula de escomunicare contra lui Luther a ramas fără de succes. Învățații aceluia timp și massa poporului germăan s'au declarat pentru Luther, puterea papală își pierduse farmecul din evul meș. Toți așteptau vindecare dela legea nouă, dar adunările imperiale de Vormăția, Speier și Augsburg s'au disolvat fără de ori ce speranță de împăciuire; ma s'a escat revolta țerenilor dela Ren și resbelul smalcaldic, cari au produs atăta vērșare de sânge fără nici un rezultat îmbucurător. În urmă pacea de Passau la 1552 și de Augsburg dela 1555 au adus oș-care modus vivendi, declarându-se egal îndreptătită confesiunea lui Luther cu confesiunea catholică, dar eschidându-se dela acest drept Calvinianii și Zvinglianii, asemenea a ramas nedecis și „reservatum ecclesiasticum“.

Din cauza că această pace nu a regulat rezervatul ecclesiastic, ier pe următorii lui Zvingli și Calvin i-a eschis cu totul din egala îndreptățire, s'a deschis un câmp larg pentru dispute și certe religioșe, ma se pōte consideră ca un punct caustic al resbelului de trei-deci de ani.

Neatērnător de Luther, dar mai tot în acelaș timp s'a ivit ca reformator și Ulrich Zvingli în Elveția, a cărui învățături fure desvoltate mai departe de cătră I. Calvin, care scăpând de persecuțiunile sale din Francia s'a aședat aci. Tot aici s'a redicat și Socin Laeliu, ca predicatorul unei noue legi, a cărui aderinți se numesc

unitari. Dela acești reformatori s'a lășit reformațiunea cu iușela fulgerului peste Francia (hugenoti). Anglia, Elveția, Hollandia, Șvedia, Dania, Germănia, Polonia și Ungaria.

Consecințele reformațiunii au fost: că de și scopul propus — îmbunătățirea generală a stării bisericești — pe deplin nu s'a realizat, totuși acele au fost de forte mare însemnătate, și anume: a conlucrat la liberarea conștiinței din cătușele evului meș, a sdrobotit puterea papală, a sgduuit din temelii sistemul feudal, a preparat liberarea popōrelor, a servit drept inițiativă la mișcămintele constituționale în contra principiilor arbitrari, a esoperat cultivarea literaturii naționale la popōre, ênșeși bisericei apusene încă i-a folosit, deōrece și dēnsa a introdus niște reforme, și clerul a studiat mai profund dogmele bisericei.

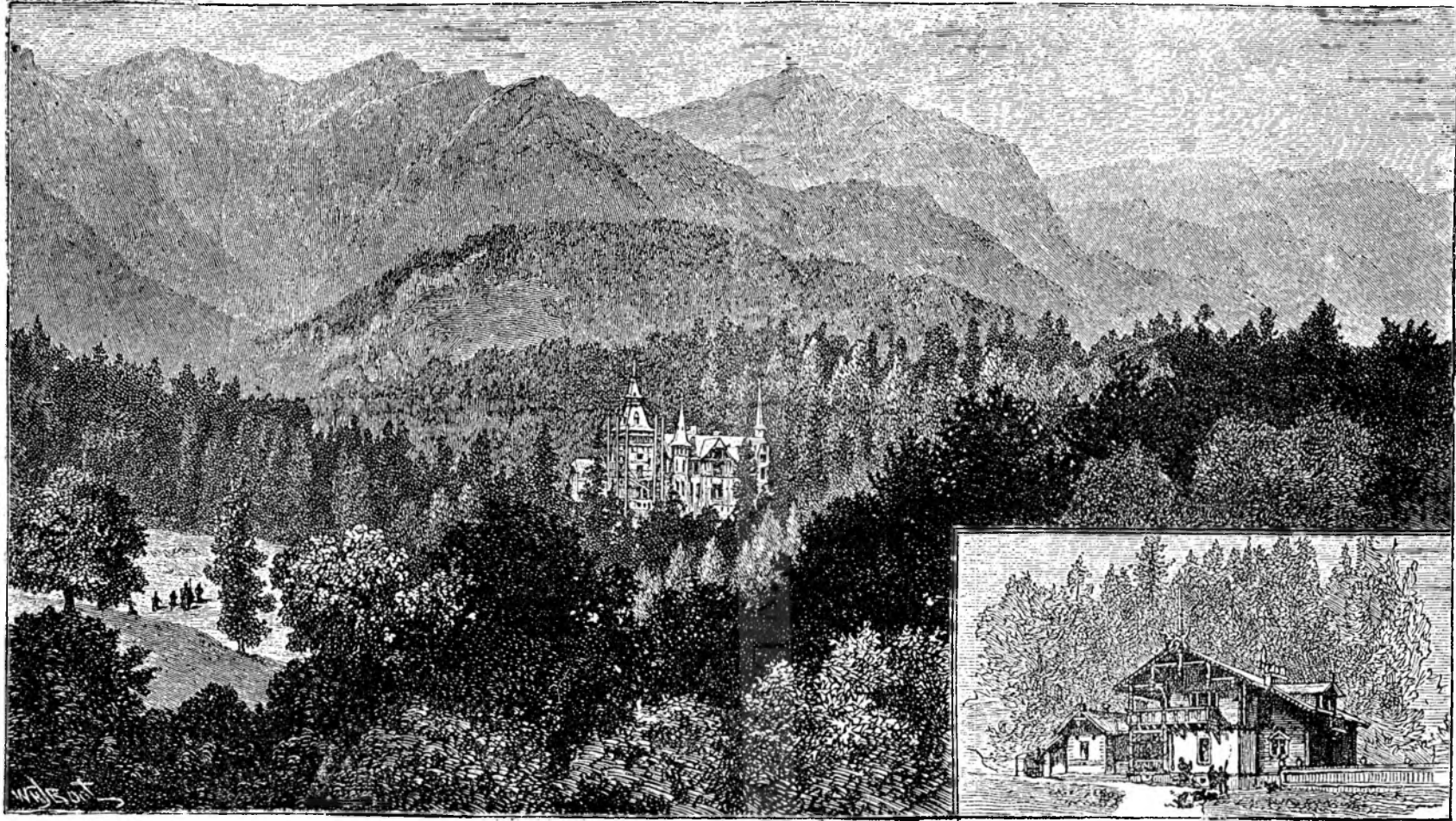
Motivele, cari au conlucrat mai mult la eruperea resbelului de 30 ani le înșir așa după cum am găsit acele la istoriografii Rotteck, Weber, Schiller, Mangold etc.

Contra Reformațiunea. Acesta s'a început din partea catholicilor. Începutul se făcū de cătră conciliul tridentin în anii 1545—1563. — Și reformați și biserica catholică s'au provocat de ambele părți la un conciliu general, ca la singura autoritate competentă în materia de eres; în urmă acest conciliu s'a și deschis, scopul acestuia a fost de a introduce în biserică reforme salutare, și de a reduce pe protestanți în sinul aceleia; însă tendința cea dintăie a fost zēdărnicită prin opoșițiunea partidei papale, a dōna — deōrece a culminat în supunerea necondiționată a reformaților — asemenea a ramas fără nici un rezultat, și astfel concordia dorită nici decum nu s'a statorit. Piu IV a confirmat decisiunile conciliului și cu această, acela s'a declarat inchis, fără de a-și fi împlinit misiunea, pe acele articule s'a imprimat sigilul infalibilității, și s'a enunciat anathemă asupra tuturor acelorora, cari ar cutezā să le nege sēu să le esplice altmintre decât biserica. Cu tōte aceste conciliu a produs moravuri mai curate și o disciplină mai severă, însă constituțiunea reprezentativă a bisericei din evul meș a dispărut cu totul, și în locul ei a urmat constituțiunea absolut monarchică, prin ce s'a tăiat calea la ori ce reforme în viitor, și împăciuirea între catholici și reformați.

Acest conciliu a dat semnalul la contra reformațiune. Ori ce spirit de libertate, care în evul meș se putea pronunția mai liber, de aci încolo s'a petrecut cu mai mare atențiune și s'a oprimat. Tōte ordinele monachale au primit regulamente mai riguroșe cu direcțiune inimică față de reformați, inquisițiunea și ordul Iesuiților cu ochi de Argus au petrecut ori ce mișcări produse între popōre. Censura a revideat strict tōte cărțile suspecte spre a le ține departe dela publicul cetitor. Severitatea și crudelitatea, cu care Păul IV persecută pe reformați întru atăta a iritat pe popor, încât în ziua morții lui, tōte statuele i s'au mutilat, ieră palatul inquisițiunii fu aprins. Piu IV și a V asemenea au aplicat mēșuri draconice contra protestanților; Gregoriu XIII aușind de „nōptea lui Bartolomeiu“ a celebrat „Te-Deum“ pentru stērpirea protestanților. Chiar așa odiniōră arhiepiscopul Madridului aușind despre asasinarea lui Vilhelm de Orania a exclamat „si Deus pro nobis, quis contra nos“. Pe scurt, tōtă ierarchia catholică a avut devisă de a luptă cu ori ce mijlōce contra reformaților. Aceste sânt impresiunile produse de conciliul tridentin. Și așa cu drept cuvēt se pōte afirmă, că în prepararea resbelului de 30 ani acest areopag bisericesc are mare parte.

Fētul lui este și ordul Iesuiților fundat de nobilul I. Loyola, care fu întărit de papa Paul III și-și primi regulamentul seu bine precalculat dela alt spaniol no-

* Ranke. ** Cantu Caesar ev. nou.

Castelul regesc în Sinaia.

bil Lainez. Constituțiunea ordului a fost un absolutism monarhic militar, șeful s'a numit general, membrii au fost împărțiți în clase, noviții s'au supus unei probe severe spre a se pute studia, că cine de ce este capabil? ca astfel să se pôte oferi fieșce-căruia ocupațiunea-i conveniabilă.

G. Șincari ne spune, că și el a vedut regulamentul secret al ordului, care conținea, că numai acela se pôte admite în ord, care întruneșce cel puțin una dintre aceste 3 calități: frumșee corporală, genialitate și rang de naștere, deoarece numai aceste sânt mai potrivite spre a câștigă ordului influință, atât la domnitori, cât și în lumea întrégă. Si întru adevăr, aceste principii cu atâtă istețime s'au aplicat, încât în timp de doi secoli ei au eserceat cea mai mare influință asupra Europei întregi. Dl I. Brătian a dis într'o cuvântare la cameră, citând cuvintele lui Beust: „În lume numai două puteri cunosc: a Iesuiților și a Jidovilor“.

Chiemarea acestui ord a fost să esecute pretotindene conclusele conciliului tridentin, și să pună stavile respândirii protestantismului. Tendința lui a fost să lupte contra reformațiunii și să oprime ori ce mișcăminte liberale. Amvonul, scaunul de mărturisire și școala au servit la dispozițiunea lor întru realizarea scopului prefript. Ei au nisuit să formeze după placul lor inima gingașe a tinerimei, și să deie spiritului acelaia o direcțiune în favorul lor. Donațiunile și averea ordului au înlesnit înmulțirea membrilor, încât în scurt timp numărul lor s'a urcat la 20 mii. Ei au știut de minune aplică maxima casuistică „finis sanctificat media“. Nu puțin i-au ajutat în tendința lor și „reservațiunea mentală“. Întru realizarea scopului lor nu s'au sfuit de ori ce mijloce, înșelăciunea, violința, intrigile și calumnia, au fost în mâinile lor tot atâtă arme periculoșe; opiniunea publică atribue lor asasinarea lui Henric a III și IV-le regi francesi, alui Vilhelm de Orania, și conjurațiunea contra Elisabetei regina Angliei. Va să dică, spre micșorarea și oprimarea protestanților ei s'au folosit de ori ce mijloce și ocașuni binevenite.

În croșcerea tinerimei ei n'au considerat mult desvoltarea intelectuală aceleia, ci mai ales au lucrat pentru sufocarea libertății spirituale, implântând în inima ei fragedă ură confessionala contra a tot ce nu eră catolic.

Din cele dișe apriat se vede, că în antireformațiune rolul principal l'au avut conciliul tridentin și ordul iesuitic. Desconsiderând, că „actio parit reactionem“, esemplul lor a fost urmat de totă ierarchia și lumea catolică, pentru înmulțirea catolicismului și stêrpirea protestantismului. Unde vocea blândă nu a ajutat, a vinit inquisițiunea și procesele de strigoi. Se înțelege, că toate aceste au iritat și mai mult pe noii credincioși; cu atât mai vêrtos, că domnitorii și judecătorile erau purure pe partea catolicilor. Aceste se observau atât în vicța socială, cât și în parlamente. Si toate aceste circumstanțe au fost de ajuns ca să pôtă conlucăr la prepararea resbelului de 30 ani.

În istoria reformațiunii am declarat, că pacea de Augsburg n'a corespons așteptărilor comune, de ôrece „reservatul eclesiastic“ a remas neresolvit, drept aceea protestanții au protestat contra acestei apucături a adunării imperiale, însă rezervatul eclesiastic prin edicte împêrâteșci fu ardicat la valôre de lege, și așă această cestiune a servit ca măr de cêrtă până la pacea de Westfalia conținând germenii unor nențelegeri și lupte continue. La această pace s'a aplicat mai atâtău maxima „enjus regio, eius religio“, și numai în înțelesul acestui principiu s'a ascurat protestanților eserțiu liber religios.

Considerând toate aceste, nu ne putem miră, că adunarea imp. de Augsburg nu a putut esoperă o im-

păciuire definitivă între catolici și protestanți, și tot ce s'a efeptuit, nu a fost în stare a produce o adevărată apropiare între cele două părți decât numai a mai amênat încă pe un timp ôre-care catastrofa, ca atunci apoi să erumpă cu vehemență cu atât mai mare. De aci s'au început mai multe plângeri, frecări și lupte de partidă, cari sub împêrații debili, ca Maximilian, Rudolf și Mathia, nu s'au mai putut îndreptă, de ôrece familia habsburgică a identificat victoria catolicilor, cu învingerea gloriôșă a măririi dinastice și a nîmbului seu politic.

Sub Rudolf imperiul germân, în urma activității Iesuiților, a devenit teatrul confusiunilor și iritațiunilor de ambele părți. Pacea religioșă s'a frânt mai de multe ori, ieră plânsorile reformaților nu fure ascultate; debilul împêrat se ocupă cu alchimia și astrologia; decisiunile imperiale nu se esecutară, el își petrecea în grașdurile și galeriile de tablouri, în loc să fie dires afacerile imperiului; astfel apoi pe timpul domnirii lui toate cestiunile au căpêtat un caracter mai acut.

De aci încolo desele plânsori și abuzuri tot mai tare sfășiară rana încă nevindecată. În Stiria pré zelosul archiduce Ferdinand a început persecutarea reformaților, închidându-le bisericile și alungându-le preoții, după cum se esprimă Kepler într'o epistolă a sa: „La începutul lui august mai bine de 1000 locuitori, între cari și eu, am fost esilați din Graz“.

Acum urmă o serie întrégă de evenimente, cari cu cea mai mare repețiune au accelerat erumperea celui mai periculos resbel din lume, care a amenințat cu nimicire totală atât lumea catolică, cât și cea protestantică, a costat milioane de vieți omenesce, și a nimitit pentr'un timp îndelungat totă bunăstarea popôrelor, țeri întregi s'au despoporat și s'au prefăcut în deșerturi, jumătate de Europa a avut materie abundantă pentru jale.

Evenimentele, cari au adus mai deaprobe această nefericire asupra Europei, după Rotteck sânt următoarele: archiepiscopul de Colonia Gebhard, ca să pôtă lua de soție pe contesa Agnesia Mannfeld, din catolic s'a făcut reformat, fără de a renunță la dominiul episcopesc în înțelesul rezervatului eclesiastic, însă pontificele l'a depus și l'a anatemisat, ieră capitulul a ales în locul lui archiepiscop pe un principe bavar Ernest episcopul de Lüttich, prin care Gebhard a fost alungat din scaunul seu cu puterea baionetelor.

O altă cêrtă s'a întemplat în episcopatul de Strassburg, și anume episcopul făcându-se luteran, capitulul l'a alungat cu puterea din soliiul seu episcopesc. Un cas și mai caracteristic a obvenit în Aachen, unde protestanții voind a pune mâna pe guvernarea cetății, totdeuna au fost împedecați prin catolici, până ce întărindu-se prin hollandezii emigranți, s'au făcut stăpanii cetății, dar consiliul împêrătesc a pus cetatea sub anatemă imperială, și în scurt starea lucrurilor de mai înainte fu restituită, începându-se contra reformațiunea violentă.

În cetatea imperială Donauwörth, cu ocașiunea unei procesiuni catolice, protestanții acelu oraș au provocat un scandal, conturbând cultul divin și alungând preoțiimea catolică. În urmarea acestuia orașul fu pus sub anatemă, și Maximilian, principe de Bavaria, ca esecutorul acesteia, merse cu ôste mare contra cetății, a cucerit-o, orașul ș-a perdut libertatea religioșă și a devenit posesiune bavareză. La aceste vine a se mai adauge și cêrtă de succesiune între dinastiile Hessen-Kassel și Hessen-Darmstadt asupra cetăților Marburg și Giessen.

Însă și mai înșemnat este procesul de succesiune asupra țêrilor Jülich și Berg. Ioan Vilhelm, principele de Jülich, Berg, Cleve Mark, Ravenstein și Ravensberg

la 1609 a murit fără moștenitori. Atunci deodată s'au redicat mai mulți pretendenți de tron, și anume principii de Saxonia, de Brandenburg, de Pfalz-Neuburg și Pfalz-Zweibrücken, însuși împăratul încă pretindea țera ca feudalitate imperială, ba și unii principii esteri. Drept aceea cestiunea a devenit din ce în ce mai dificilă de deslegat. Eră important să se știe, că o moștenire atât de bogată pe a cui parte va căde? fiind că atât catolicii, cât și protestanții nisuiu a-o dobândi. Francesii, Spaniolii și Hollandezii priviau cu atențiune desvoltarea evenimentelor. Consăngenii și pretendenții mai deaprobe principele de Brandenburg, Ioan Sigismund și comitele Wolfgang de Pfalz-Neuburg, ca să prevină pe ceilalți pretendenți, au împărțit între sine averea, însă în scurt timp și ei s'ru certat, și ca să capete ajutor unul contra celuilalt, unul s'a făcut catolic, ieră celalalt calvinian.

După luptă îndelungată și după mai multe negocieri de pace, în sfârșit cërta s'a complanat astfel la 1666: principele de Brandenburg a căpëtat Cleve, Mark și Ravensberg, ieră cel de Pfalz-Neuburg a căpëtat Julich și Berg. Acest incident sub mască religioasă a servit și el ca bun pretext spre îndestulirea ambițiunii unor principii rëvnitori de cuceriri.

Nu a fost de mai puțină însemnătate „Uniunea” protestantică și „Liga” catolică, formate sub împăratul Rudolf pentru apărare reciprocă. Aceste două confederațiuni s'au format fără ca Rudolf să le fi putut impede; în uniune au intrat toți principii reformați, atât luterani, cât și calvini și mai multe cetăți imperiale; în fruntea ei s'a pus Frideric V principe de Pfalz.

Față de Uniune s'a format Liga catolică din mai multe state preteșci și catolice, în fruntea ei s'a pus Maximilian principe de Bavaria. Cu uniunea se puse încă de mai înainte în coatingere regele Franciei Henric IV și Hollandezii; dar cu toate aceste Liga eră mai puternică, de orece în casuri extreme putea să competeze pe succursul Austriei, Spaniei și a papei. O conflagrațiune europeană se vedea imediat aproape, când Henric IV cădă mort de cuțitul lui I. Ravaiillac, și Austria scăpă deocamdată din acest pericol.

Tot în timpul acesta a fost agitată și dinastia habsburgică de o disensiune familiară și anume domnia cea trândavă alui Rudolf trase după sine mare confusiune și neîndestulare în tot imperiul; familia domnitoare eră în ajunul de a-și pierde toate provinciile, de aceea frații împăratului, spre a mântui ce se mai putea, au declarat pe Mathia moștenitor legal și cap al imperiului. Rudolf a voit să eludeze acesta decisiune, însă Mathia l'a prevenit cu o oște mare în Praga. Atunci Rudolf, ca să-și salveze cel puțin Bohemia, a edat actul însemnat „litterae majestatis”, prin care garantază exercițiul liber religios ordinelor, nobililor și cetăților, dar în acest act nici o amintire nu se face despre protestanți ca supuși catolici, și așa a mai înmulțit numărul legilor imperfecte și neprecise. Acesta nu mai puțin a servit ca fântână a discordiilor între cele două elemente, cu și pacea de Augsburg, după cum se va vedea mai la vale.

Însă Rudolf numai puțin timp a putut ține în sumpere Bohemia, de orece acesta dimpreună cu țerile ei de corôna a trecut pe partea lui Mathia, și Rudolf ș-a conservat numai titlul de împărat până la mörte în 1612.

Acum urmă alegerea de împărat, între 7 principii electorali; cei trei protestanți nici decum nu voiră să alegă împărat catolic, și Mathia numai așa câștigă acesta demnitate, că el ca regele Bohemiei votă pentru sine însuși. Însă acesta ambițiune și sete de domnie umplu de amărăciune inimile protestanților, și de și dënsul se purtă cu oreșcare toleranță față de reformați, totuși

töte tendințele lui de a redică bunăstare imperiului au suferit naefragiu în frecările acelora, ma principii dinastici l'au forțat să numescă următor al seu pe Ferdinand ducele de Stiria, de orece numai dela acesta puteau așteptă, că va începe lupta pe mörte și viêtă contra protestanților. Acum partida catolică ș-a redicat capul cu o fală și aronganță ne mai pomenită, ieră Iesușii au statorit principiul „novus rex, nova lex” (Weber). Aceste constelațiuni au făcut să crească temerile protestanților cu atât mai vërtos, că cunoscënd zelul și caracterul lui Ferdinand II, dela acela nu puteau așteptă nici un bine.

Rescöla bohema. Mai sus am amintit că starea reformatilor ca supuși catolici în „litterae majestatis” nu a fost precisată, ma poporul reformat a fost eschis din acele drepturi, și aci s'a vëdut, că ordinele numai de sine s'au îngrigit. Astfel s'a întëmplat, că protestanții din Braunau și Klostergrab, de și supuși catolici ș-au redicat șieși biserici. Acum s'au început discuțiuni înfocate, că ore protestanții susnumiți au drept de a-și redică biserici, seu acesta e garantat numai celor 3 ordine? Și catolicii și protestanții au recurs la împăratul; rezultatul fu, că o biserică se închise ieră cealaltă se dërimă. În urmarea acesteia amărăciunea protestanților ș-a ajuns culmea, și protestanții sub conducerea ambițiosului conte Mathia Thurn intrară în casa municipalității în Praga, și doi consilieri guberniali și un secretar, presupuși ca falsificători ai rescriptului împărateșc, furë aruncați din etagiu pe ferestă. Acesta a fost semnalul la izbucnirea rebelului de 30 ani. „Alea iacta est” a dis Caesar. Se redică cortina și drama sângeroasă începe cu töte miserile sale.

Vasilie Leșan.

University Library Cluj

La mormântul lui Iustin Popfii.

În flörea bărbăției, lucind în demnitate,
Cu spirit nalt ș-un geniu cu stimă admirat,
Speranțele frumoșe în sinul teu laptate
Neîndurata mörte curënd le-a secerat.

Și vai! buzele tale pe veci sânt încuiate,
Și inima-ți zelösă d'a bate-a încetat;
Ier ochii tei cei ageri, ca stele scăpătate,
Sub vëlul trist al morții d'acum s'a 'ntunecat.

Ah! unde-i a ta voce sonöra și putinte,
Ce predică la lume dreptate ș-adevër?
Și unde-ți e limbagiul măreș și elocinte,
Cu ce stërniai simșirea, mișcai inimi de fer?

Ștergënd ș-uscând d'odată torenți de lacrimel, e,
Ca rașele aurorei în ðori rêuă pe crini!
Trecură ca cântarea duiösei filomele,
Ce 'ncântă muritorii prin selbe și grădini.

Ier lira ta sonöra d' Apollo inspirată
S'a frânt, e sdruncinată catrandafir dripit,
Vestind a ta viêtă de sörte mult cercată
Și stinsă ca o rașă din sörle sântit.

Nu ț-ai putut ajunge dorința cea ferbinte,
Cu simș de pietate nutrită 'n al teu pept,
Să-ți veði de prigonire scăpată a ta ginte
Și tötä întrunită făcënd lumii respect!

Căci töte sânt deșerte, ca visul trecătore,
Așă e și viêtă, chimera pe pământ;

Sunt toate visuri goale, apune tot și mǎre.
Speranțele și scopul s'astrucă în mormânt.

Stegiarul de pe-o culme, ori cât e de putiate,
De-i rǎde rădăcina un verne ominos.
La prima năvălire d'un vânt mai violinte
Corona-și maestosă crișnind ș-o culcă jos.

În van e dar durerea, ah! însădar mǎhnirea,
Viața-i destinată odată-a se curmă,
Și 'n loc de fericire întimpini amăgirea.
Eterna fericire în ceriu o vei afla!

Adormi dară în pace tu nobilă ființă,
Să fii în raiu cu dreptii d'acuma odihnit,
Durerea mea prin lacrimi se-și alle ușorință.
Că mǎrtea așa iute din lume te-a răpit!

Simeon P. Dessean.

Premiile Academiei.

Ceea ce vreau să accentuez acuma, s'a mai discutat în fôia acésta. Dar observațiunile de atunci au rămas neconsiderate. Nu va strică dară a le reprospăta, căci cestiunea tocmai acuma are interesul actualității.

Precum și titlul acestor șire arătă, am să vorbesc despre premiile Academiei.

Constataz cu plăcere, că juna noastră Academie e deja în pozițiunea fericită d'a puté încuragiă pe bărbații noștri de litere cu premii considerabile. Suma totală ce Academia înainte cu doi ani a anunțat ca premii, se urcă deja la 50 mii lei.

Va să dică, fondurile există, premiile sunt asigurate și astfel ne putem aștepta la un frumos avânt literar.

Urmază însă întrebarea, decă aceste premii sunt astfel organizate, încât ele să corespundă justelor noastre trebuințe și condițiilor literare în cari ne aflăm?

Nu vreau să discut cestiunea acésta în totă întinderea sa. Me voiu restringe numai la o parte a ei. Nu voiu pune dară la îndoială, decă subiectele pretinse sunt bine alese séu ba. Am să vorbesc numai despre partea materială, despre sumele cari se ofer ca premii.

Și aici din capul locului enunțiu părerea mea, că premiile Academiei sunt pré mari. Mari, nu pentru că n'aș dori din inimă, ca bărbații noștri de litere să fie recompensați pentru ostenețele lor; ci mari, pentru că nu sunt potrivite condițiilor literare, în cari ne aflăm.

Fiind premiile mari, urmarea naturală este, că 1) operile premiate au să fie niște lucrări foarte importante, și 2) că astfel nu pot să fie premii multe.

E bine, ori cine va consimți, că operile foarte importante nu se produc așa des nicăiri, cu atât mai puțin la noi, ca în fie-care an să găsim mai multe de acele, cari să merite a fi atât de distinse. Așa dară premiile de multe ori se vor da pentru niște lucrări, cari nu au condițiunile recerute. Academia a și pățit așa. Iată și cazul: Premiarea unei piese foarte slabe a dlui G. Sion.

Dar asta încă nu-mi pare vr'o pierdere mare. În atari casuri, de sigur și în al dlui Sion, se consideră o activitate literară mai îndelungată, și acésta, ier nu lucrarea numită e premiată.

Si chiar să nu fi scris premiatul nimica decât lucrarea premiată, totuș i acord bucurosi recompensa, căci a lucrat ceva, și a lucră astăzi — în mijlocul indolenței generale a publicului — în adevăr e un merit ce trubue încurajat.

E rău însă, că pe când se încununază o lucrare nevrednică de așa premiu mare, alte lucrări de aceeași valoare literarie rămân nepremiate, necurajate, pentru că premiul e unul și nu se pot oferi mai multe.

Iată și în anul curent, comisiunea Academiei a fost de părerea, că șese ênși dintre concurenți au fost demni de premiat, și a propus să se împartă premiul între ei; însă plenul a respins acésta opiniune și astfel un premiu de 5000 lei nu s'a dat nimenui. Lucrarea a șese bărbați a rămas dară neconsiderată, numai pentru că la timpul seu organizarea premiilor nu s'a făcut bine.

Este de prisos să accentuez, că acésta procedură e desavantagiôsă pentru literatura noastră.

Curios! Se presintă lucrări bune de premiat, sunt și parale cu cari să se premieze, și totuș premiul de 5000 lei se reține spre a se încorporă la capital. De sigur nu asta a fost intențiunea fericitului general Naturel Herescu, carele a fondat aceste premii.

Dar ni se răspunde, că testamentul numelui Meccenate și spiritul legii nu a permis divisiunea. E bine, dar nu se pot modifică aceste? Ba se pot. Și trebuie să se modifice, căci Academia numai astfel va realisa intențiunea nemuritorului spriginitor al ei.

Așa dară iată ce cerem noi, în interesul general al literaturii naționale!

Să se divizeze suma premiului. Să se reducă. Din unul mai mare, să se facă mai multe mai mici. Astfel se vor puté încuragiă mai mulți, și sigur că se va face un serviciu mai mare literaturii.

Noi avem multe trebuințe. Academia are să se desvólte activitatea în multe direcțiuni. Dar asta numai atunci se va puté traduce în realitate, de cumva dânsa va dispune de mai multe premii.

Afară de aceste premii mai mici, să fie numai unul mai mare, care să se decerne în fie-care an odată scrierii celei mai bune ce a apărut în cei trei ani din urmă. Acest premiu să se pună pe rând la dispozițiunea fie-căreia din cele trei secțiuni.

Astfel am avé un premiu mare, cu care s'ar distinge lucrările de frunte; dar am avé și altele mai mici, prin cari s'ar încuragiă și alte lucrări mai modeste, dar asemenea folositoare!

Marcu Emilian.

Băile de lumină. Ospitiile marine.

Când cetim istoria antică a Grecilor și Romanilor, rămânem uimiți înaintea faptelor ce îndeplinesc aceste două popore; și nu ne gândim, că forța, curajul și activitatea lor le datoriau în parte băilor și gimnasticeii, două instituțiuni care în zilele noastre sunt așa de părăsite.

Grecii aveau gimnasiile cu porticii și palestra lor: supt porticii junimea ascultă sublimatele învățături ale lui Socrate, Platone, Aristotel și altor filosofi; în palestră se exercită la luptă. Astfel gimnasiile grece îmbogățiau și înălțau sufletul și întăreau corpul, pe când gimnasiile de azi slăbesc corpul.

Romanii aveau Câmpul lui Marte și exercițiile militare cari au produs pe cuceritorii lumii. Marele Pompeiu, chiar la etatea de 51 de ani, luă parte la jocurile gimnice, ier Marc Aureliu s'a desbrăcat de purpura imperială și a îmbrăcat haina de gimnastică ca să presideze jocurile gimnastice din Atena.

Omenilor de azi le este frică ôre-cum de trei lucruri: de lumină, de apă rece și de oboselă. Decă așa puté cuprinde întrégă igiena în câteva perceptive, le-aș dice: „espuneți-ve luminei, sǎrelui, să nu ve fie frică de apa rece, mișcați-ve mult și în aer liber, obosiți-ve!”

Lumina solară este un puternic escitant al pelei, și acesta fie-care din noi o poate observa confruntând părțile corpului nostru cari sunt espuse soarelui, cu acele cari sunt ascunse. Cele dintăiu sunt mai brune, mai tari contra intemperielor, pe când ceste-lalte sunt mai palide, mai delicate, mai slabe. A se priva de rațele bine-băcătore ale soarelui, este a se priva de cel mai util stimul al pelei, și acei ce evită acesta fecundă lumină, păcătuiesc contra igienei. Lumina solară influențează nutrițiunea animalelor, ca și a plantelor, escită sistemul nervos: astfel șcim cât de scumpă este acesta lumină convalescenților, cari, ca și plantele, o caută ea prin instinct.

Lumina solară, dice Rabuteau, exercită o escitațiune normală asupra creierilor prin intermediarul retinei dând astfel mai multă regularitate acestui organ.

Edwards, în Franția, a demonstrat că persoanele cari locuiesc în bordeie obscure sunt dispuse a produce copii diformi.

Graves în Anglia a observat, că scrofula este foarte comună între portari, cari locuiesc în camere întunecose.

Lucrătorii de mine, ca și portarii, sunt supuși ofitei, scrofulei și rachitismului. Sergenții de noapte, artiștii dramatici, în fine toți aceia cari fac din noapte zi, devin palidți, anemici.

Cu drept cuvânt dice italianul, că toate boalele se nasc la umbră și se vindecă la soare. Este un fapt deja constatat, că poporele meridionale, cari trăiesc într-o baie de lumină, se desvöltă și câștigă forme sculpturale necunoscute la poporele din țările nordice, umede și sombre.

Eu consiliesc cu o adâncă convingere pe toți părinții să-și deprindă copiii a se jucă cât mai mult sub cerul deschis și înundați de regenerătorea lumină solară.

Băile de lumină, decă sunt folositoare celor sărătoși, apoi sunt un remediu esecent pentru acele creaturi slabe, destinate a muri de scrofule, ofiteă, tifos. Toți copiii de constituțiune debilă ar trebui să iea vëra băi de lumină. La aceste băi trebuiesc deprinși cu încetul espunându-i goi la lumina soarelui. Se poate întemplă ca prinele băi să producă o erupțiune de pele, o urticariă sau eritemă, dar acesta n'are nici o influență vătămătoare asupra sănătății, ci din contra fortifică pelea.

Un celebru igienist italian ne spune, că dënsul cunoșce un om de o sănătate invidiabilă, care de și înaintat în etate, pare încă june; acest om condus de un bine făcător instinct, ia în fie-care vëra de mai multe ori pe săptămână o baie de lumină, transportându-se gol într-o barcă pe riul Ticino.

Este o clasă de copii desmoșteniți, cari nasc slabi și predispuși la scrofule, rachitism, ofiteă; pentru aceștia băile de lumină și de mare sunt o binecuvëntare cerescă, un adevërat remediu.

În Italia este un nume pe care părinții îl pronunță cu venerațiune, numele dr. Barelai, care cu concursul mai multor filantropi a înființat așa numitele »Ospitție marine«, stabiliment de băi, unde se trămit și se întrețin vëra copiii sëracului, cari sêu din cauza miseriei, sêu din cauza unei rele igiene, sêu în fine din cauza unor vițuri ereditare sunt slabi, scrofuloși.

Vocea de apostol a dr. Barelai găsi resunet, și ați atât pe litoralul Mediteranei, cât și pe al Adriaticei s'au înființat mai multe ospitție marine în cari sute de copii scrofuloși sëraci sunt întreținuți gratis; și mulți ș'au scăpat vieța, unii s'au vindecat deplin, alții ș'au ameliorat constituțiunea bolnăvicioasă.

Ce binecuvëntare cerescă ar fi pentru România, decă la Constanța, Eforia Spitalelor, sêu guvernul, sêu

consiliile județane, sêu în fine ômeni filantropi ar înființă un Ospitțiu marin, în care copilul slăbănog și scrofulos al sëracului ș'ar pute găsi sănătatea!

Eu recomand cu căldură părinților să-și deprindă copiii cu băile de lumină și de apă, iër aceia cari dispun de mijlce să-și conducă la băi de Mare cel puțin la fie-care doi ani.

Dați copiilor voștri, dice un renumit igienist, bucuriile infinite ale Mării. Pe când copilașii se jucă pe nisipul môle de pe mal, unda s'arëtă, desmiordă și întăreșce corpul fetiței destinată a purtă și multri generațiunile viitoare, iër junele înotând printre valuri, invëtă a combate și a învinge. Iër voi, ședënd pe mal, încungiurați de cercul fiilor voștri, ve gândiți la lucruri mari, pe cari nu le-ați fi găsit în mijlocul monotonului sgomot al orașelor.

Mergeți la mare toți cari dispuneți de mijlce și la reîntôrcere veți aduce cu voi a casă sănătate, bucurie, poesie. Părinți cari ve iubiți copiii, deprindeți-i de mici cu gimnastica băilor reci. În riu, în lac, în mare voi aveți un medic, aveți un farmacist, aveți un educator.

Dr. I. C. Drăgescu.

S i n a i a.

— La ilustrațiunea de pe pagina 177. —

Cel ce a călătorit înainte cu vr'o dece ani dela Brașov la București și a vëdut dincolo de Predel în Carpați mănăstirea Sinaia, acela se va miră de marea schimbare ce s'a făcut de atunci acolo.

Mănăstirea fondată de Mihail Cantacuzen la an 1679 astăzi a devenit un orașel, un cuib de plăceri, un adevërat loc de desfătare.

Acesta mare schimbare s'a făcut prin inițiativa regelui Carol, carele ș-a clădit acolo o locuință de vëcă, o casă de vënëtor.

Înnaltul esemplu fu imitat și de alții. Astfel astăzi acolo se află un șir de ville, oteluri și alte aședeminte publice și particulare.

Curtea petrece acolo mare parte a verii. Societatea română se adună acolo de pretotindene. Dilele sunt recoroșe, noptile dulci și încântătoare.

Străinii cari se duc la București, toți vizităză și Sinaia, duc de acolo suvenirile cele mai frumoșe.

I. H.

C u g e t à r i.

Nu voi regretă nici odată, când lumea nu me va ține de ceea ce sunt; voi regretă însă totdeuna, când ea îmi va atribui calități pe cari nu le poșed.

*

Nu este durere mai sfășietore, de cât aceea pentru care nu-ți este permis a imploră consolarea nimenuia.

*

Sinceritatea foarte adese provocă nenorociri mai mari de cât ipocrisia; totuș, de o mie de ori vreau mai bucuros să fiu pentru totă vieța nelăcricit, ca sincer, de cât un singur moment fericit, ca ipocrit.

*

Amorul nu se poate defini; el se poate simți.

*

Fereșce-te de omul lingușitor; el totdeuna este interesat.

*

Nu voiesc ca lumea să me judece după ceea ce aș pute face, ci după ceea ce fac.

Petra-Petrescu.

Adunarea gen. a Asociațiunii aradane pentru cultura poporului român.

Mântuitorul nostru Isus Christos, după firea sa cea divină, a insuflat viață morților; asta a putut-o face fiul lui Dumnezeu, carele numai odată s'a pogorit din ceriu. A pretinde așa ceva dela un simplu muritor, seu chiar dela un complex custător din mai mulți muritori, este un ce supranatural; și cu toate acestea pe la noi muritorii se încercă a da viață celor morți. „De mortuis nihil nisi bene“, așa spune proverbul, carele pe românie se poate traduce: despre cei morți se vorbim numai bine, seu numai adevărul!

Eternă să fie memoria celor 9 seu 10 mii de florinași cari s'au inmormântat în sacii cei fără fund ai Asociațiunii aradane! Să nu mai vorbim despre ei, nici de changiarea lor, că de vom spune adevărul, Dumnezeu știe câte fețe cinstite se vor simți atinse, ma! poate dintre cei morți alții nu vor avea linișce chiar nici în mormânt! Dumnezeu se ierte deci păcatele tuturor, cari au par căpat la inmormântarea, nu a Asociațiunii, ci a bănișorilor; noi să continuăm opera începută cu intențiune bună, să reactivăm Asociațiunea aradană, care pentru câțiva ani murise! Să ne încercăm a-i da viață, căci „de veți avea credință numai cât firul de muștar și veți dice muntelui acestuia să se mute, el va ascultă“, dicea mântuitorul către învățăceii sei.

Așa diceau și la noi toți oamenii de bine în anul trecut; dar timpul ni documentează, că nu ajung vorbele: decă nu-s fapte, mortul nu va învia. Veniți fraților să punem umăr la umăr, să ne dăm mâinile și să lucrăm, că Asociațiunea va învia! Așa esclama capul nostru bisericesc către toți fiii sei și rezultatul a fost, că de acum doi ani totdeauna luni după duminica Tomiei inteligența română din Arad și ținutul seu se întrunește în adunare generală.

Luni în 17 aprilie n. pe la orele 11 a. m. Il. Sa domnul episcop diecesan ca președintele natural al Asociațiunii a deschis adunarea generală de est-timp prin o cuvântare insușețitoare, care a convertit pe mulți desertati și li-a insuflat curagiu și credință pentru mărirea scop. În adunarea generală de an, fiind unele piedeci pentru revederea socoților etc., s'a ales o comisiune de trei, care să caute după lucru și să raporteze în adunarea generală de est-timp. Și întru adevăr așa s'a și întâmplat: comisiunea, censurând ce a aflat, propune absolutor direcțiunii anului 1880, și adunarea generală se invoiește, cu toate că din gura dlui raportor al comisiunii s'au audit cuvintele, că nu se află nici un document despre ceea ce s'a spus! Timpul toate le curăză; poate că și cu d'al destea să fim avut deja destul!

Direcțiunea anului 1881, prin raportorul seu comunică adunării generale întregă activitatea sa, care — fiind loiali — abia o putem lăsa să-și iee locul pe nula. Să nu credeți, că la acesta este de vină direcțiunea! Ședințe în decursul anului s'au ținut destule, dar cu tot zelul domnului director și cu tot focul de paie, ce s'a vădut în acele ședințe isbucnind din unele piepturi infocate, lucrul n'a voit să meargă înainte. O mulțime de membri, altcum foarte abili pentru promovarea scopurilor nobile, nici de cum nu se puteau insușeți pentru cauză. Trebuie deci să fie vre-un demon ascuns, carele poate numai prin umbra sa, lună oră ca mâța din sac prin unghiile sale, alungă din inimele junimei rivitoare

după vîrtoși ori ce credință întru învierea Asociațiunii, căreia vie fiind nimernicii i-au cântat „vecinica pomnire!“

Dar să nu întindem vorba! Din voluminosul, dar în esență microscopiosul raport al direcțiunii, puturăm înțelege atâta, că mortul prefăcut în automat, adică Asociațiunea noastră reînviată posedă o bibliotecă de vr'o 300 de opuri; are la 50 bucați de mobiliare și în bani gata 525 fl. 11 cr. v. a. pe lângă o obligațiune de 123 fl. dela institutul „Albina“. Direcțiunea propune buget anual de 170 fl. v. a., dar adunarea generală votează numai 30 fl. v. a. După aceste direcțiuni i se dă absolutor.

Voci multe se aud pentru reînființarea Asociațiunii. Unii pledeză cu multă artă oratorică pentru proclamarea Asociațiunii de înviată, dicând, să tragem vel peste cele trecute: am făcut, n'a fost bine, să învățăm! Când se ceteșce însă lista membrilor, acolo se vorbește de o mulțime de membri fundatori, cari conform diplomei sînt scutiți pe viitor de ori ce taxe. Să nu te pună păcatul să li dici ca să-și renoiească diploma decă a suferit Asociațiunea naufragiu, că o pățești; ma! și decă li spuni să tragă și ei vel peste cele trecute, dar să răspundă cel puțin taxa de membri ordinari, încă întimpini obiecțiuni destul de fișcăleșeci!

Cu toate aceste voim Asociațiune, respective continuarea celeia... Dumnezeu știe cum să mai dici că a fost! Să trecem și peste aceste! Presupunem, că am avut și aici destul!

Venind la ordinea zilei alegerea direcțiunii, fără multe desbateri se alege presedinte dl Ieroteiu Beleş vicar în Oradea-mare; vice-președinte dl avocat din Arad dr. Nicolau Oncu; ceialalți se aleg mai cu semă dintre membri locali ai Asociațiunii.

S'au înscris apoi câțiva membri noi, când ne mai fiind alte obiecte la ordinea zilei, înaltul presidiu declară adunarea generală închisă.

Să închidem și noi ochii întru cele ce s'au întâmplat până acum! Tragem vel nestrevedecios peste cele morțe, și avînd credință numai ca grăunțul de muștar, să sperăm întru adevărata renaștere a Asociațiunii aradane pentru cultura poporului român!

Justiția.

E c h o.

Un engles foarte bogat trecu canalul și vini la un medic renumit din Viena, ca să-l consulteze.

Abia întră la medicul, acesta ținu sub nasul englesului o stică, dicîndu-i:

— Mirósă!

Englesul mirosi.

— E bine, ești vindecat.

Englesul, mirat de acésta cură grabnică, întrebă ce datoreșce?

— O mie de franci, — fu răspunsul medicului.

Englesul nu grăi nici un cuvînt, ei scóse din portfoiu un bilet de o mie de franci, și ținîndu-l sub nasul medicului, i dișe:

— Mirósă!

Medicul mirosi.

— E bine, — reluă englesul, — ești plătit.

Și eși.

*

Doué copile se jucă de a cucóna într'un salon.

— Spune-mi, dómná, îți place să coși?

— Oh! nu, dragă, despretuesc cusutul; de aceea am de gând să învăț pe băbatul meu să-și cârpescă singur rufe. Și domniá ta, scumpă prietenă, cum ai să-ți drezezi băbatul?

— Oh! eu, domnă, nu am să me mărit de loc. Numai, fiind că îmi plac copiii, am să me fac doică.

*

Găsim într'un diar străin următorul cuvânt german. Rugăm pe cetitorii noștri să se încerce a-l ceti fără a resufla:

Verwaldstätterseesalonschraubendampferactienkonkurrenzgesellschaftsbureau.

Acest cuvânt înseamnă: Compania vapórelor celor patru Cantóne.

*

Marchisa de G. erá întrebată:

— În sfârșit, ce numești domnia ta o toaletă reușită?

— Acea care te face să uiți a privi pe celelalte.

Literatura și arte.

Cugetările unei regine. Sub acest titlu aflăm, că a apărut la București, nu șcim în care librărie, căci noue nu ni s'a trămis, o culegere din cugetările reginei României. Volumul e decorat și cu portretul augustei autóre. Edițiunea este foarte elegantă. Credem, că ácesta carte se va vedé în curénd în tóte salónele române. Prețul nu-l șcim.

Jehova. Acesta e titlul unei narațiuni poetice a reginei României, care a apărut de curénd în limba germană în Lipsia sub numele Carmen Sylva. Subiectul poemului este scos din tradițiunea despre Ahasver. Din diversele figuri ale jidovului ráttăcitor, Carmen Sylva a ales pe aceea, care înfățișează pe Ahasver ca pe simbolul umanității care cêrcă pe Dumnezeu, care nu se linișește în veci și care se luptă nencelat cu sine însuși. Acest Ahasver cântat de Carmen Sylva cêrcă neconținut pe Dumnezeu, dar nu-l găsește nicăiri. Ríde de Mântuitorul, căci un Dumnezeu nu póte să sufere și să morá: ráttăcește prin tóte părțile globului, cêrcă pe Dumnezeu în bătălii ca duce triumfător, dar nu-l găsește; apoi se face cântăreț, și cêrcă în cântec și amor divinatea, dar însedar. Apoi adună comori, acele zac grămadă înaintea lui, el se odihnește asupra lor și móre de sete; după aceea ajunge un rege puternic, vré să-și fericéscă poporul, dar trebuie să abdice la tron; ca artist în Florența creceá capete-de-operá și crede a găsi în sine pe Dumnezeu, dar vedénd o mamă tinérá cu báiatul seu, își sfarmă statuetele își spintecă tablourile și fuge în Alpi și se ascunde în codrii și acolo își găsește mántuínța. În natura liberă, unde omul și animalul, arborele și flórea, renașc purure la viétă nouă, vede el puterea miraculosă a creațiunii, în esistența eternă recunóște pe Dumnezeu și binecuvéntând pe Jehova, móre între flori mirósítóre. Poema, precum se vede, are timbrul filosofiei înalte. Criticii germáni constatăză, că lucrarea are multe frumuseți atât în idei, cât și în limbă. Astfel aceea va ocupá un loc onorífic în literatura germană.

Școala Practică. Magazinul de lectiuni și materii pentru instrucțiunea primară al dlui Vasile Petri, care va eși în fie-care lună odată, a apărut. Numéru prim conține următoarele materii: Invítare de prenumerațiune; Plan de lectiuni pentru școle elementare românești, întogmit pe trei-deci de săptămâni de Vasile Petri; Grădina școlei; Limba română; Raport despre visitarea unor școle în mărțișor; Anunțiu; Bibliografie; Poșta redacțiunii. Prețul pe an 3 fl. plătiți nainte, sêu în rate de câte 1 fl. dar anticipat.

Ortografia Academiei române din ce în ce se răspândește mai mult. Aflăm, că și reuniunea învățătorilor din diecesa Aradului a votat introducerea ei în tóte școlele din diecesă. Pré bine. Rațiuni științifice pot s'o combatá, dar rațiuni practice nu.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Di Petru Piposiu*, profesor la institutul pedagogico-teologic din Arad, carele a intrat și în șirul colaboratorilor noștri prin un articol publicat și în șirul colaboratorilor noștri prin un articol publicat în treiluniul trecut, la 16 l. c. a obținut la universitatea din Cluș diploma de dr. în filosofie. *Di Gr. Tocilescu*, care a făcut excursiuni archeologice pe marginea Dunărei, la Iglia, Isacea, s'a întors în București.

Regina României s'a însănătoșat complet. Regele a dat în onórea reginei în săptămâna trecută un prând, la care dânsa însé n'a putut luá parte. A fost de față întreg corpul diplomatic, cu domnele lor, câțiva miniștrii cu dnele lor și alte persoane oficiale asemenea cu domnele lor.

Hymen. *Di dr. Daniil B. Barcian*, profesor la seminariul Andreian din Sibiu și secretar II al Asociațiunii transilvane, la 16 l. c. ș-a serbat în Craiova cununía cu domnișóra Silvia Oltean.

Sinodul eparchial aradan a ascultat cu multă plăcere cuvântul de deschidere al Pr. SS. părintelii episcop Ioan Meșian, care a accentuat cu putere necesitatea înființării unui gimnasiu confesional. Din lucrările sinodului vom nota următoarele: s'a ales o comisiune de 3 membrii: Ieroteiu Beleş, V. Babeș și Nic. Zigre, care să elaboreze până la procsima sesiune sinodală un regulament electoral. Din raportul comisiunii bisericești, raportor prof. V. Mangra, se vede, că pe teritorul consistoriului aradan, în anul trecut poporățiunea a crescut cu 2067 suflete. În institutul teologic se află 54 elevi, dintre cari numai 13 au esamenul de maturitate, 3 ênși cu 8 clase fără maturitate. La consistor s'au debătut 50 de casuri disciplinare. Pe teritorul consistoriului oradan poporăciunea s'a sporit cu 1311 suflete. Aici numéru concubinatelor e 1521 párechii, dintre cari 757 s'ar puté cunúni. Pentru deláturarea concubinatelor se alege o comisiune de 5 ênși: Ieroteiu Beleş, V. Mangra, V. Babeș, P. Rotariu și dr. G. Popa, care să raporteze la procsimul sinod.

Fundațiunea Hormuzacheștilor. Redacțiunea „Aurorei Române” din Cernăuți propune să se înființeze o fundațiune prin care să se eternizeze memoria familiei Hormuzachi. Totodată face și apel de contribuire în folosul aceleia, care va purtá numirea de „Fundațiunea Hormuzachenilor”. Dorim ca nobila idee să se póta și realisá. Bucovinenii, numai pe sine s'ar onorá, aducénd acest tribut de stimá unei familii care a făcut atât de mult pentru ei, ca dorá nici o altă familie română de acolo. Redacțiunea numitei foi surore a și început contribuirea, subseriind suma de 10 fl.

Societatea română de cântări și musicá din Caransebeș tinú luni în 5/17 aprile 1882 în sala otelului la „Pomul verde” următoarea producțiune: 1) * *: „Steluța”, cor pentru voci bărbătești. 2) Scheletti: „Cinel, Cinel”, cor pentru voci bărbătești. 3) Verdi: Arie din opera „Balul mascat”, solo pentru bariton, cântat de dl Nicolau Popoviciu. 4) Georgescu: „Portretul” cor pentru voci bărbătești. 5) Ventura: „Ingerul”, cor pentru voci bărbătești. 6) Acam: „Junimea parisiánă”, cor mixt. După producțiune urmá danț, în paușă se jucá Bătuta și Călușerul. Mai multe dame apărură în costum național.

Din Arad ni se scrie, că ședința publică a Societății studenților dela institutul pedagogico-teologic, a reeșit bine. Ședința s'a început, conform anunțului din programă, fiind present P. SS. dl episcop diecesan, la 100 de dame și peste 300 de bărbați. Programa a fost executată foarte prompt și în genere publicul a rémas deplin satisfăcut. Distinsă plăcere au produs „Elisabeta Dómna” și „Cum stăm”? Ceea ce s'a regretat, a fost: angustimea salei.

Medaliile expoziției din Sibiu, precum și diplomele, în sfârșit se vor pute trimite esponenților. Aceste sânt deja gata și au sosit la comitet. Medaliile sânt de aur, de asta numai una, care s'a judecat institutului Asilul Elena Dómna; apoi de argint și de bronz. Diplómele sânt de onóre, de recunoștință, de aducere aminte și pe lângă medalii. Medaliile au următoarea inscripție: „Expozițiunea română Sibiu 1881“. Pe dos se află figura Minervei, cu scut și corónă în mână, ier jos la picioare-i o buhá.

Dr. Tocilescu în Dobrogea a făcut interesante descoperiri arheologice. La Igliza, vechiul Troesmis, fiind deja cunoscute doue lagáre, dsa a făcut săpături în cel despre sud, a și descoperit pórtá principală a lagárului la o adâncime de 6 metri și de o lungime de 14 metri. De o parte și de alta a pragului, a dat peste bazele a câte unui turn. Săpăturile la pórtá cea mică a lagárului au dat la ivelá urmele unui zid circular. La Maciu a aflat o petró cu inscripție latină, provenind din ruinele cetáții romane de lângá Maciu, vechiul Arrubium. La Isacceá a aflat un monument dedicat Diapei Regina.

Mandate postale între noi și România. Aflám cu plăcere, că la 1 mai se vor pune în circulațiune mandate postale între Austro-Ungaria și România. Prin acesta se va răspunde la o trebuință veche și se va înlesni mult trimiterea unor sume mai mici dintr'una în celelalte țóri. Astfel se vor pute face mai ușor și abonamentele la diare.

Serbări la București. La Pași și în duminéca Tomei se arangiará la București în gráдина Cișmegiu niște serbări strălucite, în favorul incendiáților dela Falcu și Némțu. În fruntea acestor serbări se aflau damele din élitea societáții române. Tot pentru acest scop se va da o reprezentațiune teatrală și un bal, se organizéazá loteria de sub patronagiul reginei, și se arangéazá o serbare pentru copii.

Au murit: Simcon Balomirian, fost jude regesc al scaunului Săbișului, fost deputat în dietele Transilvaniei și Ungariei, membru fundator al Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, în al 74-le an al vieții sale, în al 38-le ul fericitei casatorii, după un morb mai îndelungat, în 11 aprilé. Il gelesc: Zinea Balomirian, nascută Isac, sotie; Mina, măritată Pecurariu; Leontina măritată Roman, fiice; Leontina Elena Pecurariu nepótá; Alesandru Roman, profesor, deputat în Budapesta, dr. Ștefan Pecurariu, avocat în Sibiu, gineri; Ana Balomirian vęd. Rain; Elisabeta Balomirian, vęd. Isac, sorori; dr. Aureliu Isac, avocat, în Cluș, dr. Pompiliu Isac, senator magistr. urb. în Săbiș, nepoți.

Călindarul săptămânei.

Dia sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și serbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminéca	11	23	M. Antipa ep. Perg.	4 50	7 7
Luni	12	24	Păr. Vasilie.	4 48	7 9
Martí	13	25	S. Muc. Artemon.	4 46	7 11
Mercuri	14	26	Păr. Martin.	4 44	7 13
Joi	15	27	Ap. Aristarch.	4 42	7 15
Vineri	16	28	Mța Agap. și Irena.	4 40	7 16
Sămbeta	17	29	Păr. Simon.	4 38	7 18

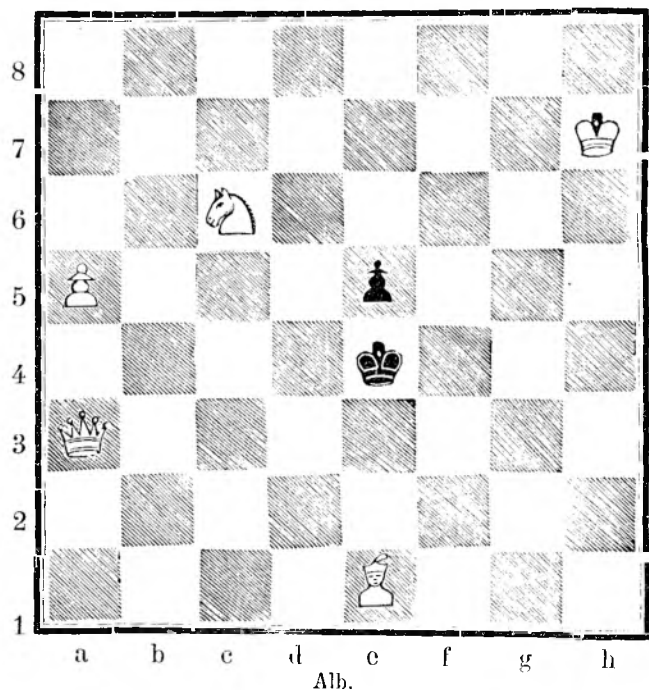
Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIE VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósyin Oradea-mare. Strada principală nr. 274.

Problemă de șac

de Nicolae Popescu.

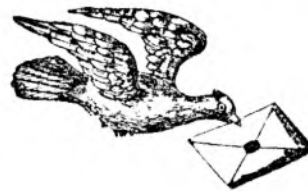
Negru.

Albul începe și la a treia trăsură dice matt.

Terminul de deslegare e 4 maiu. Ca totdeuna, și de asta-datá se va sorti o carte între deslegători.

Poșta Redacțiunii.

Dăbri S. C. în S. R. Ve mulțumim pentru gentila atențiune.

Dni M. P. în I. Epistola despre care ne scrii în adevér nu a ajuns în mâinile noastre.

Dni I. M. în C. Âncá n'am avut timp s'o cetim. După cetire, veți primi îndată înștiințarea noastră.

Dni P. V. G. în I. Primit-ați scrisórca noastră din săptămána trecutá?

Dni S. Fl. M. în S. Repețim cererea noastră din epistola ce v'am trámis în săptămána trecutá.

Arad. Numai scurtat, căci spaciul de care dispunem pentru de aceste, a devenit îngust.

Invitare la prenumerațiune.

Treiluniul prim, januarie—marté, se ncheiá cu nr. 13. Rugám pe aceia, a căror abonamente espirá atunci și vreu s'e aibá fóia noastră și mai departe, s'e binevoiescă a ne respunde prețul de prenumerațiune. Fără bani nu se póte trámite fóia nimenuia. Cei ce nu vreu s'e mai fie abonați la fóia noastră, sânt rugáti a ne 'napoiá nrl acesta, ca s'e-i ștergem din registrul abonanților noștri.

Totodatá deschidem prenumerațiune nouá cu următoarele condițiuni: pe april—dec. 7 fl. 50 cr., pe april—sept. 5 fl., pe april—junie 2 fl. 70 cr.

Mai avem câteva esemplare și din începutul anului curent.

Editura Familiei.